

Julkinen tiedonanto

(Julkaistu Virallisessa lehdessä nro 36/2015 (25.3.2015) sekä useissa paikallisissa sanomalehdissä)

Väestön terveystutkimusaineistojen siirto THL Biopankkiin

Oletteko osallistunut Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tai sen edeltäjän Kansanterveyslaitoksen (KTL) tai Kansaneläkelaitoksen (Kela) väestöterveystutkimuksiin:

- **Suomen kansallinen FINRISKI-tutkimus**
- **Terveys 2000- ja Terveys 2011 -tutkimukset**
- **Autoklinikka-tutkimus**
- **Vakavien mielenterveyshäiriöiden geneettinen epidemiologia ja molekyyligeneettinen tausta -tutkimus**

THL/KTL/Kela on kerännyt 1960-luvulta lähtien väestön veri- ja muita näytteitä sekä tietoja lakisääteisiä tutkimus- ja seurantatehtäviään varten. THL perusti 10.3.2014 biopankin, jonne suunnitellaan siirrettävään näitä vanhoja tutkimusaineistoja biopankkilain 13 § mukaisesti. THL Biopankissa näytteitä ja tietoja käytetään jatkossa uusiin tutkimuksiin, joissa selvitetään sairauksien syitä sekä perimän, ympäristön ja elintapojen terveysvaikutuksia. Tutkimuksissa voidaan joskus tarvita myös Teitä koskevia sosiaali- tai terveydenhuollon keräämiä tietoja potilasrekistereistä, THL:n lakisääteisistä rekistereistä, Tilastokeskuksesta, Kansaneläkelaitoksen rekistereistä tai muista biopankkitutkimukselle hyödyllisistä rekistereistä.

Biopankkitoiminnan tavoitteena on löytää väestön terveyttä edistäviä ja sairauksia ehkäiseviä keinoja yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Biopankissa olevia näytteitä ja henkilötietoja ei luovuteta muuhun kuin biopankkitutkimukseen. Näytteiden ja tietojen käsittely perustuu biopankkilakiin, mikä parantaa tietoturvaa, käytettävyyttä sekä kansalaisten mahdollisuutta saada tietoa näytteiden ja tietojen tutkimuskäytöstä. Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin Koordinoiva eettinen toimikunta on puoltanut vanhojen näytekokoelmien siirtoa THL Biopankkiin (7.10.2014) ja Sosiaali- ja terveysministeriö on määrännyt alla luetellut näytekokoelmat siirrettäviksi THL Biopankkiin (9.3.2015).

Siirrettävät näytekokoelmat:

- **Suomen kansallisessa FINRISKI-tutkimuksessa** kartoitettiin sydän- ja verisuonitautien, syövän, astman, allergioiden ja diabeteksen syitä ja tauteihin liittyviä ympäristö- ja perintötekijöitä. Osallistujat täyttivät kyselylomakkeita, osallistuivat terveystarkastukseen, ja heiltä otettiin veri- ja virtsanäytteet laboratoriomäärityksiä varten. Tutkimusta toteutettiin vuosina 1992, 1997, 2002, 2007 ja 2012 viidellä alueella: Pohjois-Karjalan ja Kuopion läänit, Turku ja Loimaan alueen kunnat, Helsinki ja Vantaa, Oulun lääni ja Lapin lääni. Lisäksi vuonna 2011 kerättiin näytteitä Kuusamon alueelta.

- **Terveys 2000- ja Terveys 2011 -tutkimuksissa** kartoitettiin työikäisen ja iäkkään väestön terveysongelmien yleisyyttä ja syitä sekä niihin liittyvän hoidon, kuntoutuksen ja avun tarvetta. Tutkimusta tehtiin 80 eri alueella ympäri Suomea. Tutkittavat kutsuttiin kahdesti tutkimukseen, vuosina 2000–2001 ja 2011–2012. Heitä haastateltiin kotona, jonka jälkeen he osallistuivat kattavaan terveystarkastukseen, johon kuului mm. lääkärin vastaanotto, sydänfilmin otto, kehonkoostumus- analyysi ja toimintakykytutkimus. Heiltä otettiin lisäksi veri- ja virtsanäytteet laboratoriomäärityksiä varten.
- **Vakavien mielenterveyshäiriöiden geneettinen epidemiologia ja molekyylogeneettinen tausta -tutkimus** oli Kansanterveyslaitoksen tutkimus vakavien mielenterveyshäiriöiden perinnöllisistä- ja ympäristöriskitekijöistä. Tutkimukseen kutsuttiin skitsofreenisen psykoosin tai kaksisuuntaisen mielialahäiriön vuoksi hoidossa olleita henkilöitä sekä heidän perheenjäseniään. Tutkimusaineisto on kerätty vuosina 1994 –2008 ympäri Suomea. Osallistumiseen kuului verinäytteen otto terveyskeskuksessa. Osa henkilöistä kutsuttiin lisäksi laajaan haastattelututkimukseen, jossa otettiin myös uusia verinäytteitä.
- **Autoklinikka-tutkimus**, jossa tehtiin vuosina 1966–1981 terveystarkastuksia eri puolilla Suomea liittyen kolmeen väestötutkimukseen: Autoklinikan moniseulontatutkimukseen, sen uusintatutkimukseen ja Mini-Suomi-tutkimukseen. Tämä Kansaneläkelaitoksen aineistokeräys tehtiin neljän auton alustalle rakennetun tutkimusaseman liikkuvalla tutkimusyksiköllä, joka teki terveystarkastuksia 71 paikkakunnalla ympäri Suomea. Osallistujilta kerättiin tietoa kyselylomakkeella, terveystarkastuksella ja heiltä otettiin veri- ja virtsanäytteet laboratoriomäärityksiä varten.

Jos olette osallistunut johonkin näistä tutkimuksista, voitte antaa nimenomaisen suostumuksen näytteiden ja tietojen siirtoon THL Biopankkiin ja käyttämiseen biopankkitutkimuksessa. Voitte myös kieltää siirron. Olkaa yhteydessä biopankkiin 25.5.2015 mennessä sähköpostitse (biopankki@thl.fi), kirjeitse (Marketta Taimi, THL Biopankki, THL, PL 30, 00271 Helsinki) tai puhelimitse numeroon 029 524 6073 arkisin klo 9–15. Huomioitahan, että biopankkilain mukaan näytteet ja tiedot voidaan siirtää biopankkiin, jos ette kiellä siirtoa. Voitte koska tahansa myöhemminkin kieltää näytteiden ja tietojen käytön THL Biopankissa ilmoittamalla siitä THL Biopankkiin.

Lisätietoja THL Biopankista, näytteenantajan oikeuksista ja biopankkitutkimuksesta: www.thl.fi/biopankki/, tai ottamalla yhteyttä biopankkiin.

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS